

20 noiembrie 2009

DECLARAȚIA DE LA BORDEAUX

„JUDECĂTORII ȘI PROCURORII ÎNTR-O SOCIETATE DEMOCRATICĂ”¹

Traducere: jud. Cristi Danileț

Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) și Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE), la cererea Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei, au întocmit o opinie asupra relațiilor dintre judecători și procurori, convenind următoarele:

1. Interesul societății impune ca statul de drept să fie garantat de o justiție echitabilă, imparțială și eficace. Procurorii și judecătorii trebuie să se asigure, în toate stadiile unui proces, că drepturile și libertățile individuale sunt garantate și că ordinea publică este protejată. Aceasta implică respectul total al drepturilor acuzaților și victimelor. O decizie de neurmărire dată de un procuror ar trebui să poată face obiectul unui control judiciar. O soluție ar fi ca victima să poată aduce cazul direct în fața unei instanțe.
2. O justiție echitabilă impune respectarea principiului egalității armelor între acuzare și apărare, precum și respectarea independenței instanței, a principiului separației puterilor și a forței obligatorii a hotărârilor definitive.
3. Rolul distinct dar complementar al judecătorilor și procurorilor este o garanție necesară pentru o justiție echitabilă, imparțială și eficace. Judecătorii și procurorii trebuie să fie independenți în exercitarea atribuțiilor lor, și de asemenea trebuie să fie și să apară ca fiind independenți unii de ceilalți.
4. Trebuie puse la dispoziția sistemului judiciar suficiente mijloace organizaționale, financiare, materiale și resurse umane.
5. Rolul judecătorilor – și, acolo unde e cazul, al juraților - este de a judeca litigiile cu care au fost sesizați de către parchet, fără nici un fel de influență ilicită din partea acuzării, apărării sau altei surse.
6. În faza de urmărire penală, aplicarea legii și, dacă este cazul, puterea de apreciere a oportunității urmăririi de către procuror presupune ca statutul procurorilor să fie garantat prin lege la cel mai înalt nivel posibil într-o manieră similară ca pentru judecători. Procurorii trebuie să fie independenți și autonomi în procesul de luare al deciziilor și trebuie să își exercite atribuțiile într-o manieră echitabilă, obiectivă și imparțială.
7. CCJE și CCPE fac apel la jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului în ceea ce privește articolul 5 paragraful 3 și articolul 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului. Este vorba, în special, de deciziile în care Curtea afirmă necesitatea independenței față de puterea executivă și față de părți, pentru orice magistrat care exercită funcții judiciare, ceea ce nu exclude subordonarea față de o autoritate ierarhică judiciară independentă. Toate atribuțiile ce țin de funcțiile jurisdicționale ale procurorilor trebuie să fie limitate la cauzele care privesc mai ales sancțiuni minore, nu trebuie să fie cumulate cu puterea de a efectua urmărirea penală în aceeași cauză și nu trebuie să prejudicieze dreptul acuzatului de a obține o decizie

- într-un astfel de caz de la o autoritate independentă și imparțială care exercită funcții judiciare.
8. Pentru un statut independent al procurorilor sunt necesare câteva cerințe minime, în special:
 - în exercitarea funcțiilor lor ei nu trebuie să fie supuși influențelor sau presiunilor venite din afara Ministerului Public;
 - recrutarea lor, cariera lor, siguranța mandatului lor inclusiv transferul, nu pot avea loc decât potrivit legii sau conform consimțământului lor și de asemenea remunerația lor trebuie să fie garantată prin prevederi ale legii.
 9. Într-un stat de drept, unde structura parchetului este ierarhizată, eficacitatea urmării penale este, în ceea ce privește procurorii, strâns legată de necesitatea unor instrucțiuni transparente venind de la autoritatea ierarhică, de obligația de a ține cont de acestea și de responsabilitate profesională. Instrucțiunile date unor procurori în cazuri individuale trebuie făcute în scris, să fie conforme legii și, unde e cazul, conforme cu ghidurile și criteriile publicate în prealabil. Orice reformare, permisă de lege, a unei decizii de urmărire penală sau de neurmărire luată de un procuror, trebuie făcută într-o manieră imparțială și obiectivă. În orice caz, trebuie să se țină cont de interesele victimei.
 10. Pentru buna administrare a justiției e necesară împărtășirea principiilor juridice și a valorilor etice comune de către toți profesioniștii implicați într-un proces judiciar. Instruirea, inclusiv în chestiuni de management, este un drept și în același timp o îndatorire pentru judecători și procurori. Asemenea stagii de formare trebuie să fie organizate pe un fundament imparțial și evaluate în mod regulat și obiectiv în ceea ce privește eficacitatea lor. Acolo unde este cazul, o formare comună a judecătorilor, procurorilor și avocaților asupra unor subiecte de interes comun poate contribui la realizarea unei justiții de o înaltă calitate.
 11. De asemenea, interesul societății impune ca media să poată informa publicul asupra funcționării sistemului judiciar. Autoritățile competente trebuie să furnizeze asemenea informații, cu respectarea mai ales a prezumției de nevinovăție a acuzatului, a dreptului la un proces echitabil și a dreptului la viață privată și familială a tuturor persoanelor implicate în proces. Atât judecătorii cât și procurorii trebuie să alcătuiască un cod de bune practici și ghiduri pentru fiecare profesie în privința relațiilor cu media.
 12. Atât procurorii cât și judecătorii sunt actori cheie în cooperarea internațională în materie judiciară. E necesară întărirea încrederii reciproce între autoritățile competente a diferitelor state. În acest context, este imperativ ca informațiile adunate de procurori prin mijloace de cooperare internațională și care sunt folosite în procedurile judiciare să fie transparente în ceea ce privește conținutul și proveniența lor, și să fie disponibile pentru judecători și pentru toate părțile, în scopul de a asigura o protecție eficace a drepturilor omului și libertăților fundamentale.
 13. În statele unde parchetul are atribuții ce exced domeniului penal, principiile menționate mai sus se aplică și pentru toate aceste atribuții.

¹ Prezenta declarație este însoțită de o notă explicativă. Această declarație a fost întocmită la Bordeaux (Franța) de către grupurile de lucru ale CCJE și CCPE și a fost adoptată oficial de către CCJE și CCPE la Brdo (Slovenia) la 18.11.2009.